

BISERICA și ȘCOLA.

Foie bisericească, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.
 " " " " jum. an . . . 2 „ 50 „
 Pentru România și străinătate pe an . . . 7 „ — „
 " " " " j. a. 3 „ 50 „

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
 cam 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte
 4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze la Redacțiunea dela

„BISERICA și ȘCOLA“

Iar banii de prenumerațiune la

— „Tipografia diecesană în Arad.“ —

Sistemul papal.

[Continuare.]

În timpul lui Ireneu ocure primul document, care răspândește lumină în validitatea bisericii romane. — Este o expresiune multă discutată a lui Ireneu (Adv. haer. III. 3.) carea noi firește o posedem în o traducere vechiă latină. Față de Gnosis desfășură Ireneu însemnătatea tradițiunii, ca tradiția fidelă a comunelor apostolice; transmitătorii ei sunt succesorii (dia dochai) episcopilor lor. Dar a înșira succesiunile tuturor comunelor ar fi prea prolicsă: el voese a-se mulțami cu „*maximae et antiquissimae et omnibus cognitae, a gloriosissimis duobus apostolis Petro et Paulo Romae fundatae et constitutae ecclesiae*“ . . . . „*ad hanc enim ecclesiam propter potentiorum principalem necesse est omnem convenire ecclesiam, hoc est eos, qui eunt undique fideles, in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quae est ab apostolis, traditio.*“ — Dóne momente purcedu din aceste locuri: odată egala îndreptățire a tuturor comunelor apostolice, în acelu sensu, cum Tertullian (De praeser. haeret. 36.) combinăză Roma cu Corinthea, Efes, Filippi, „*unde nobis quoque auctoritas praesto est.*“ A dóua o înteiătate preponderantă a Romei, pentru care la Tertullian nu se află nici o analogiă. Dacă s'ar permite, contra tuturor manuscrisurilor, a modifica cu Massuet René „*potentiorum*“ în „*potiorum*“, atuncî o basă a acelei preponderanțe ar fi delaturată; *potior principalitas* ar consuna cu *praesto est* a lui Tertullian; dar totu ar mai rămânea încă celalaltu momentu: ~~Roma, ca comună, unde totalitatea credincioșilor trebuie să se concentreze.~~ Pentru totdeauna rămâne însemnătatea centrală a Romei ca cea mai vechiă biserică fundată de Petru și Paulu, o idee a lui Ireneu despre biserică romană și gallică a timpului seú (finele secl. II.) Dar pentru a readuce însemnătatea aceleia la o măsură dreptă, trebuie se facem o observare duplă. Întâiu: Ireneu este vócea numai a unei părți din biserică apusendă a timpului seú; și déca privim la sarcasmul lui Tertullianu în scrierea sa *De pudicitia*, în care elu impută bisericii romane laxa ei disciplină, cu referință la un edictu al episcopului Zephyrinus: *audio, edictum esse propositum et quidem peremptorium: pontifex scilicet maximus, episcopus episcoporum* edicit, etc., atuncî vedem, că încă în secl. II., chiar aci, unde era gata a-se recunósce auctorita-

tea Romei se respingea pretensiunile Episcopului romanu. Și a doua: este numai înteiătatea ~~comunei~~ romane, a bisericii romane, nu a episcopului romanu, ca ~~role se afirmă de Ireneu.~~ Despre vr'unu ~~papismu nu scie~~ Ireneu ~~nimica~~: numai starea politică a Romei pătrunde și în caritatea bisericească a comunei creștine din capitala universului, (dovadă, cum de intimu a sciutu biserică vechiă romană să se acomodeze demnităților, usurilor vechi Rome păgâne), césta din urmă basată formalu pe legende seú superstiții tradiționale.

Abia în periodulu lui Ciprian († 258) se ivesce mai remarcabilu *cathedra Petri* în Roma. Cum Petru, capulu apostoloru, se înfățișează ca reprezentantele unității apostolatului. (De unitate eccl. 5: *hoc erant utique et caeteri apostoli, quod fuit Petrus, egalu în onóre și potere, sed exordium ab unitate proficiscitur, ut ecclesia Christi una monstretur.*) Așa din respectu cătră Petru comuna romană este „*ecclesiae catholicae radix et matrix*“ (ep. 48); *radix* este ilusiune istorică; ea este „*ecclesia principalis*, unde unitas sacerdotalis exorta est.“ Roma reprezentanta unității bisericii, prima inter pares: dar conepiscopulu ei, precum mai înainte il însemnă Ciprianu: acela, carele ocupă „*locum Petri, Petri cathedram.*“ Totuși, este numai o *inteiătate ideală*, care episcopulu din Cartagena o concede celui romanu și în céta botezării ereticilor Ciprian în fruntea bisericii africane este în conglăstire cu episcopii Asiei mici, opunendu-se episcopului roman Stefanu, cu provocare la deplina egalitate a *tutororū* episcopiloru, precum el și mai înainte a combătutu mai multe idei de predilecțiune a lui Stefanu.

Dacă a domnit în biserică romană și la episcopii ei deja dela mijloculu secl. II. o pretensiune totu crescendă după o înteiătate absolută în creștinătate și episcopii ei s'au simțitu deja ca episcopi episcoporum: realitatea bisericească acelorū prime 4 secole n'a coresponsu acestorū pretensiuni și usurpări, și prima otărfire sinodală bisericească, în secl. IV., care atinge auctoritatea bisericească a Romei, scie despre o poziția a Romei fórté parțială, de felu nu universală. Canonulu 6 al primulu sinodu ecum. din Nicea [325] amintese de episcopulu romanu numai în trecătu. Episcopiloru din Alexandria și Antiochia li se conferise drepturile metropolitane asupra bisericelor provinciale aparținetőre la densil: epei kai tó énte Rome episkópo toutu sunethes esti. Estensiunea diecesei aci a judecate episcopulu roman este

neclară. Póte fi că complexul a fost în adinsă ambibologică. De sigură însă în Nicea s'a gândit, precum se exprimă și Prisca,¹⁾ în „suburbicaria loca“ și la „provincia sua“, adică, la cele 10 provincii suburbicariale, cari cuprindă însufele și mai întreaga Italiă de mijloc. Despre o jurisdicțiune asupra întregii biserici apusene, precum în secl. V. înveța Augustin și Ieronim, aci nu este vorba de felii; și nu numai biserica nord-africană a secului VI., ci și diecesa din Milano și biserica arelatensică a respinsă dela sine în timpurile multă mai ulterioare jurisdicțiunea Romei, — ordinându în toate aceste provincii apusene episcopii fără cooperarea romană. — Ațata este necondiționat sigură: Sinodul nicean nu scie nimic despre primatul Romei, ci o pune într'un rând egală, cu celelalte Metropoli. Firesce deja de timpuriu în secl. IV. s'a falsificat la Roma textul canonului nicean. Deja Prisca, după care s'a urmat și în ulterioarele traduceri latine, are ca titlă apocrifă: *Ecclesia Romana semper habuit primatum*; și la sinodul din Calchedon [451] legatul roman Paschasinus ceti canonul respectiv în acea formă falsificată, contra căruia sinodul protestându îi opune canonul original.²⁾

Pe prima treptă la o jurisdicțiune mai întinsă asupra celorlalte episcopate ajunsă episcopul roman Iuliu I (337—352) prin sinodul din Sardica 347. — Acestu sinod alu partidei atanasianilor, ținut în prima fasă a controverselor ariane, în canónele sale 3 până la 5 a decis dar numai în formă de sentințe a conducătoriului sinodului, Osiu din Corduba, și a lui Gaudentius, episcopu din Naiss în Dacia: „când un episcopu condamnat, convins că i-s'a făcut nedreptate, și cauza sa voesce a se delega în altu sinod, atunci judecătorii lui au să se adreseze la Iuliu, episcopul din Roma, căruia i se lasă în voia a dispune convocarea unu sinod nou sêu aprobarea sentinții sinodului de mai înainte; apelația la elu are de urm re, că locul condamnatului respectiv să nu se suplinească până la deciderea romană; Iuliu din Roma póte decide cauza episcopului apelătorii sêu prin episcopii provinciei respective sêu prin esmișii sei, sêu în deplina sa potere proprie. — Era în adeveru o poziția arbitrară, carea aci se acórdă episcopului roman prin episcopii atanasiani. Că prin acesta însă s'a întemplat u novațiune, carea nu se băséază pe vechiul usú sêu dreptu, ci pe un acord voluntar: rezultă din motivarea canonului 3: *Ei dokei hymon ti agapi, Petrou tou apostolou tin mnemen poiesomen*. Nu este fără de însemnătate și acea împrejurare, că aceste canóne n'au fost dispuse în forma usuată a canónelor sinodali, ci simplu numai ca propunerii, egală cu formula de întroducere: *Osios episkopos eipen*. Înainte de tóte însă a fost numai un prerogativu personalu, pe care o partidă bisericescă l'a acordat, și cealaltă l'a condamnat cu resoluțiune.

Că ficțiunile ultramontanismului evului mediu și acelu modernu despre primatul Romei în biserica vechiă sunt preste totă în contradicere cu tóte istoriile, dovedesce în modu destul de clară împrejurarea aceea, că tóte sínódele decisive a vechii biserici

1) Prisca seu translatio canonum se numesce străvechea traducere latină a canónelor din Nicea, Anchyra, Neocesarea, Gangra, Antiochia, Constantinopol și Calchedon; ea se deduce din a doua jumătate a secl. V. și a fost edată de Iustean în B. bl. jur. can. (Paris 1610). Ea s'a demontat prin colecțiunea de canóne a lui Dionysius exiguus. [† Roma 556.]

2) Hefele, Conciliengeschichte I. p. 379—387.

au fost convocate fără tótă conlucrarea episcopului roman. Ele se întruneau prin edict împărătesc, și nici într'unul n'a presidat Episcopul romanu (numai în legendele evului mediu sêu în istoria iesuiților) și legaților lui numai o coniectură ultramontană a potut să le atribue participarea lor la presiđu; pentru nici o cauză dogmatică nu s'au provocat biserica vechiă la Roma. — Ceea-ce la început a fost numai un drept personal — temporalu, acela Roma îndată l'a folosit, pentru de a face din elu un drept vechi permanentu al supremei autorități judeciale.

Inocentiu I (402—417) încercă mai înainte a da canonului sardiceanu estensiunea cea mai imensă, și pe basa aceluia își însuși un drept naturalu în tóte întrebările momentose a biserice; totu așa afirmă Zosim (417—18), că părinții ar fi conferit scaunului roman prerogativa, că sentința sa ar fi cea finală și decizetore.

Totu mai multu se desvoltă în Roma, și deja în secl. V. praca mincinoasă de a pune canónele sardicane ca otăiri a primului sinod nicean. La sinodul din Efes 431 legații romani declarară, că Petru, căruia i-s'a conferit poterea legării și deslăgării, vieză și lucră continuu în următorii sei. — Cu Leo I. [440—461] se începe acelu sistem al corupțiunii sêu falsificării fără témă a faptelor istorice, care caracteriséză întreaga următoare istorie a papiloru.

Nime n'au validat așa de energiosu pretensiunile supematice, că tocmai Leo I. Așa la 445 în certy cu Hilarie, metropolitul din Arles, înduplecă el pre imperatul Valentinianu III. a emite un edictu, care supunea pre toți episcopii (pe atunci forte contopiți, redusă mai numai la Italia și Gallia) absolutului primat roman pe basa canonului sardiceanu și a mărimii Romei.

La sinodul IV. ecum. din Calchedon (451) trebuiră esmișii romani se contestede, că Roma ar fi recunoscută cândva canonul 3 alu sinodului ecum. II. din Constantinopolu (381) care asigura Episcopului Constantinopolei ca alu Romei nuoe ta presbiteres times metaton tes Romes episkopon adică rangul nemijlocit după și lângă episcopul roman. Și totuși, precum a demonstrat și Quesnel [† 1719], din pertractările calchedonensului [451] rezultă cu siguritate că în Roma la început s'a recunoscut forte bine acelu canon; în prima ședință a mărturisitú acesta legații papali destul de precis (în 8 octob.) și abia în ședința ultimă (în Noemb.) protestară ei contra acestor fapte, provocându-se contra canon. 28 calchedonens la cel mai susu citatul canon (6) niceanu, pe carele ei și aci îl propuse în acea formă falsificată, care avu de urmare nemijlocită pentru ei o mustrare rușinosă¹⁾.

În daru a fostu protestul lui Leo I și a sucesorilor sei contra acelu canon 28 calchedonens, carele cu provocare la sinodul din Constantinopolu 381, aprobă pentru scaunul din Roma nóă, ca ședința împăratului și guvernului, demnitatea lângă episcopul Romei vechi și subordinându lui diecesele din Pont, Asia proconsularis și Tracia. — Roma a recunoscut otăririle dogmatice din calchedon, nici când însă cele bisericesci.

Dela finele secl. V. se începú acei secolii, în decursul căroră s'au continuat cu vigóre și infatigabilitate falsificările și ficțiunile, cari avéu se servésca gloria Romei și a papismului, în acărui origine

1) Hefele, Conciliengeschichte II. pp. 512, 519 s. m.

și tendință abia critica cea mai nouă respânde lumina. Convertirea și botezarea lui Constantin la Roma prin Silvestru; înălțarea papei în actele fictive a unui sinod din Sinuessa cu istoria fabuloasă a papei Marcellin; ¹⁾ Constitutum Sylvestri, Gesta Liberii, Gesta Xysti III. toate se rađimă pe tendință egală. Cătră finele secl. VI. aditamentele fictive la *de unitate ecclesiae, Liber pontificalis* etc. de Ciprian ²⁾).

Gelasiu I [492—496] numia în batjocoră pre patriarhul din Constantinopol numai ca episcop al *paroikia* din Ieraclea, și Grigore I [590—604], ca și Leo I, adevăratul reprezentant al conștiinței papale, a pus ceriul și pământul în mișcare pentru de-a smulge dela patriarhul din Constantinopol titula de patriarh ecumenic ³⁾.

Cu toate aceste sub decursul celor 7 secole prime n'au conrespuns nici unde realitatea cu pretențiunile bisericești și idealul de supremație a diecei romane. — Grigori cel mare prin căștigarea bisericești spaniole pentru catolicism, prin relațiunile sale favorabile cu longobarđii și regii franci, prin arangiarea misiunii anglosaxe, care îngropă vechia biserică brită, arătă viitoriul papism în germene, introducându episcopatul roman într'o nouă fasă de dezvoltare.

(Va urma).

Despre pedepse. *)

Omul, pre care ni place să-l numim tipul și asemănarea lui Dumnezeu, coróna creațiunii, numai prin o creștere conformă regulilor pedagogice este în stare a se rădica cătră scopul său înalt și sublim.

Acésta a prevăduț o în timpurile noastre mai toate popórele; astăđi am ajuns la acelu punct, unde toate popórele culte, cari sunt chimate a direge, și a lăți lumina și fericirea, toate popórele aceste sunt convinse despre adevărul đicerei: că prosperarea și viața unui popór atěrnă dela educațiunea lui.

Au venit la acestu factor de mare însemnătate, și ele au rėdicat educațiunii nenumărate bisericești, ca între păreții ei se lumineze ingerul blăndeței; au ales în ele Apostoli, ca se crească societății ómeni folositori, statului înțelepți și patrioți cu conștiințe moderne și cu caractere firme.

Dorere înse, că în patria noastră, dar în special la noi romăni e datină de a nu pune destulă ingrigire pe educațiune. La noi învėtătorii, care își jertfescă totă viața pentru lumină, e desprețuit (desconsiderat) cu totul înainte poporului, ce amărește mult cariera acésta, care și fără de aceea e atât de spinósă.

Triste lucruri, cari numai noi învėtătorii le po-

1) 296—304. Sub persecutarea lui Dioclețian de frică arfi sacrificat în templu lui Vesta și Isis; pėcatul acesta însă Par fi recunoscut într'un sinod la Sinuessa. Augustin a declarat istoria acésta de o minciună.

2) Janus, Der Papst u. d. Concil, p. 132 s. m.

3) Pfahler, Greg. d. Gr. u. seine Zeit p. 97. s. m.

*) După unu concludu alu conferinței învėtătoresci din Oradea-mare, acésta disertațiune trebuia să se trāmită încă în anul trecut spre publicare: însă fiindcă disertațiunea a fost scrisă cu ortografia cu semne ce o folosim acuma iar „Biserica și Școla“ se tipărea atunc cu altă ortografiă, am fost constrins a o transcrie de nou, și a o trāmite P. O. D. Comisariu consistorialu în Oradea, ceea ce am și făcut în 4 Sept. st. n. 1882. după cum adevăratese protocolul de înmanare. Dar Dl Comisariu consistorialu a aflat de bine a nu satisface dorinței concludului adus din partea acelei corporațiunii căreia a fostu DSA presedinte, ci a ținut disertațiunea la sine din care causă numai acuma se publică. Autorul.

tem corege. Și óre cum? Numai prin aceea, că vom crește în generațiunea nouă unu popór cultu, unu popór înțeleptu, care deșteptându-se din somnul celu de mórte va da mână de ajutoriu următorilor nostri în lucrarea cea mai sublimă ce există pe fața pământului, în creșterea, în educarea națiunii.

Fundamentul educațiunii își ia începutul în légăn, care légăn adevăratu alu copilului este brațul și sinul mamei sale; datorința învėtătorului este numai a continua ceea ce s'a început în casa părintescă.

Pentru aceea dar e lucru fórte greu de a fi așa adencu prevėdătoriu și a cunoște în copil natura individuală, deosebitele înclinări, datini, ce acasă mama, nutricea, sau cei din juru au sădit în elu. De multor se îngreunėđ lucrul învėtătorului de aceea, că nu e destul a continua educațiunea începută acasă de părinți, dar trebuie a o și corege, pentru că la órașe sunt așa mame, cari numai prin aducerea aminte de dorerea nasterii sciú că au copii (onore excepțiunilor), și în locul lor rolul educațiunii ilu portă nutricea, care în mai multe casuri e necultă, nemorală, iar la sate în cele mai multe casuri mamele au însușirile susnumite. — La totu casul aci, educațiunea trebuie se fie greșită.

Din astfelu de case și dela astfelu de părinți se nascu apoi învėțacei cei nesupunători, așa d. e. unul e duru, altul caprițiosu, nu te ascultă, e cerbicosu, celalaltu e resfățatu, apoi altul e bătăiosu, sfăditoriu, altul mincinosu și răutaciosu; cu unu cuvėntu căți elevi, atâtea nature, — conformu datinelor din casa părintescă.

Acum întrebă cum are se educa învėtătoriu astfelu de copii, cum să se seie acomoda naturei copiilor?

Aici trebuie să ne acomodăm după anumite principii, cari sunt stătorite, cari sunt conforme individualității, că numai urmărind aceste principii, putem sterpi înclinările cele rele din copil. De órece scim că omul când vine pe lume, vine cu înclinare spre bine și spre rėu, educătoriu trebuie se fiă fórte precautu; trebuie se caute în spiritul copilului. — În viața pedagogică jócă o rolă fórte însemnată remunerățiunea și pedepsa, despre ce voiú se vorbesc. La primul locu e de însemnatu, că învėtătoriu se nu fiă iute la împărțirea remunerățiunii sau la demăndarea pedepsei.

Pentru aceea se-i fiă principiul d'a educa (crește) fără pedepsă, dacă înse nu póte încunjura, așa se-lu pedepsescă, ca pedepsa să nu fiă spre atăcarea ambițiunii omenesci, ci se fie ținută spre nimicirea rădăcinei rėului făcutu, tot-odată se fiă și conform etăței copilului.

Mulți pedagogi eminenti condamnă cu totul pedepsele; iar renumitul pedagogu Curtman đice: „Pedepsa a fost în toate timpurile recunoscută ca celu mai însemnatu mijlocu educativu, ba asupra ómenilor neculți ca unicul în felul său, și cu toate că civilizațiunea progresivă a delăturat une e pedepse pré aspre și le-a înlocuit cu altele mai moi, — totuși pedepsele numai în unele casuri norocóse s'ar potea șterge.“ Dar de și sunt mulți pedagogi contrarii pedepselor, totuși pedepsele nu se potú eschide din școlă, pentru că precum orí ce lucrare are scopu, așa și pedepsa are scopul său. Scopul pedepsei este: îndreptarea copilului.

Pedepsa însă trebuie se steie în armoniă cu gradul de cultură alu societății umane, în care se crește

copilul. De multe-ori chiar și părinții nimicesc totă ostenea învățătorilor și în privința acesta, trecându de comun în estremeități, pentru că despre o parte desmărdă copiii, iar despre altă parte ei singuri se portă atât de brutali și neuman, încât pedepsa învățătorului nici nu se poate lua în considerațiune. Scrisu este că Dumnezeu va respăti la totu însul după faptele sale; și așa ore nu va fi mai bine dacă ne vom lua pedepsa încă pe pământu, ca prin acesta îndreptându-ne se ajungem înaintea tronului său. ? Întru adevăr, debilul omu trebuie se fie acela care nu consimțese cu acea, că mai bună e pedepsa pe pământu, decât în ceri, și mai bună e și pe pământu la copil decât la bărbați. Pedepsa este neîncunjurabilă, căci omul aduce cu sine chiar la nascere înclinare egală spre bine și spre rău. Ba precum dicu pesimistii — are mai mare înclinare spre rău, care înclinare, mai cu samă în viața noastră modernă, modernitate care stă dintr'o grămadă de păcate comune, din superficialitate ridiculă și peste toate din îngânfare nespuse — se desvôltă în orătate, care apoi în gradul suprelativu, nu numai că omără morala, omără viața sufletescă a omului, dar e în stare a omori, a nimici și chiar viața fizică.

Și acuma vine întrebarea, ore când și cum trebuie se pedepsim copiii? . Aici încă sunt diferite păreri, însă e superflu a ne ocupa cu ele, destul dacă ne vom provoca la judecata minții sănătoșe, care nu poftese alta, decât că pedepsa se fie amăsurată timpului în care trăim, culturai, dar mai cu samă naturai corporale și etății copilului. Iar la întrebarea că când să se aplice pedepsa? e pré naturalu, că atunci când a greșitu așa, încât învățătorul precăut vede deja simburul, din care are se creșcă vre-o răutate, care va face din copilul voios, și fericit unu tiner estravagant, unu bărbat păcătoșu, care poate dora se aibă bunătăți materiale, dar cunoscînd că cea rea nu-lu va lăsa să se odichnescă, până când va odichni în pământul celu rece — în mormântu. Părinții, cari vor pricepe împrejurările aceste nu se vor opune pedepsirei copiilor, dar din contra vor da mâna de ajutoriu învățătorului. Iară pedepsele să se folosescă în următorul mod :

1. Față de celu ce greșese, să se arate învățătorul cu neamicită.

2. Sub decursul prelegerii tăcerea neașteptată produce suprinde, și decă învățătorul aruncă o privire ageră și serioșă spre celu ce face disordine, — așa disordinea va înceta îndată.

3. După prenotarea în cartea școlii în mai multe renduri urmază admonițiunea publică.

4. Decă înse elevul a făcutu o greșelă mai mare, învățătorul se-lu cheme la sine, și se vorbescă cu elu părințese, ce vedendū copilul va cunoșce cruțarea învățătorului față de elu.

5. Lipsirea de plăcerile comune, precum sunt jocurile, preumblările, excursiunile ș. a. încă au efectū mare asupra elevului.

6. Față de elevul cerbicosu, guralivū, și grobu să-si arete învățătorul disprețulū său prin aceea, ca se nu-lu ia însemă, se nu-lu provoče a ceti, se nu-i caute ocupațiunile cu unu cuvântu la nici unu obiectū de învățământu se nu-lu observeze. — Acestă pedepsă înse se se folosescă câtū mai rarū, și atunci se dureze celū multū o di.

7. Eschiderea din orele de prelegere, pe jumetate oră, seu una oră, încă se poate folosi cu rezultatū bunū. Fiind-că atotū potintele creatorū a pusū în in-

ternulū omului unū judecătoriu, o potere sufletescă, și acesta judecă faptele omului, care potere se numeșce „lumina sufletului” seu conștiința, în urma poterii acesteia se nașce în copilū mustrarea de sine care se rescôlă contra pornirilor rele, se rușineză de slăbiciunea sa și așa produce în spiritulū copilului o trecere la calea binelui.

8. La greșeli mai mari se încunoscîteze învățătorulū pre părinții copilului despre greșela comisă, și se nu țină ca dejositoriu pentru sine a-i cerceta și în casele lorū *).

Aceste sunt cele mai moderate pedepse, dintre cari poțe să alégă învățătorulū. Decă învățătorulū va pedepsi astfelū, atunci scopulū seu celū frumosū, de a îndrepta pe copilulū pornitū pe calea cea rea, ilū va ajunge; și de și nu-i-se va redica monumente de pētră, de și nu-i vorū cunoșce numele în țeri străine și peste mai mulți șecli, conștiința dulce, că și-a împlinitū chemarea, ilū va face fericitū.

Mihail Mărcușu.

Despre păcatulū beției.

Istoria nēmului omenesc ne spune, că precum în timpurile de acuma, când prea bine să scie ascunde răutatea sub acoperemintul fățării; așa și în timpurile cele vechi ale simplității, adecă: când tot omul așa grăia, precum simția; totuși istoria nēmului omenesc ne descopere unele urme rele, modrul cuviincios, sau ne-cuviincios, carele l-au întrebuintat omenii în deprinderile vieții lor. Întru acesta descriere a istoriei vedem noi aceea, cumcă în fiecarele véc și epocă, omul au fost numai om; și măcar-că prin istețime și înaintarea în caltră se califică, adecă dobândescū o formă nouă păcatele cele strămoșeci; totuși trei patimi, adecă: pofta cea necuviiosă a trupului, scumpia și trufia vieții totdeuna au statū, și până în ziua de astăzi încă stau în calea omului, în care apoi cei ne ascultători de conștiință împedecândușe, pătimesc, și forte rău să vatămă, chiar și însuși patriarhii și strămoșii, adecă cei dintăii a nēmului omenesc, cărora li se cădea a găti următorilor lor strănepoți, calea cătră o viață nevinovată, nu putură rămănea, în mijlocul stricăciunilor acestora ne smintiți.

Omul cel dintăii Adam, carele pe lângă darul cel dat lui dela ziditorul, avea modrul cel mai bun de a se ținea în stutul nevinovăției, de abia ce purcesă pe calea vieții, împedecândușe în trufie cădu, și forte cumplit se vatămă; după el pe toți următorii lui asemenea nenorocire îi întimpină. — Din di în di tot mai tare se stricau omenii, încât dreptatea Dumnezeușcă ne mai putendū i răbda, prin potop de apă îi ștersă de pe fața pământului, din care periclu — ne spune istoria testamentului vechiū — numai Noe cu familia sa fu scăpat, ca să potă fi un al doilea tată, pre pământul cel pustiit de lăcuiitori. — Însă de abia ce trecu grôza potopului, de abia i-și arată pământul iarăși darurile sale: Iată cuviosul acesta patriarh, carele până la potop au petrecut viață nevinovată, împedecândușe în pofta cea trupescă, cade, îmbătândușe de vin, și se face pre sine de ris înaintea filorū săi întrū atăta, căt fu silit a blăstăma pe unul din aceia.

*) Vedī mai pe largū „despre pedepse” Pedagogia de Dr. Lazaru Petroviciu fostū profesorū preparandialū în Aradū.

Întâmplarea acesta alui Noe, pentru aceea o atingă în disertatiunea mea despre beție, fiind că din toate cele ce s'au scris, putem vedea, cât de ușor se poate sminti și omul cel cu viață mai nevinovată, dacă cu darul acesta alui Ddeu, adevă cu vinul, dar mai vârtos răchia cea cu multă otravă, pe care poporul nostru o folosește mai cu deadinsul, dacă cu beăturile bețive trăește în mod necuviincios. — Deci în învățătura acesta, voi arăta mai întâi batjocoritoarele urmări, cari se nasc din beție; apoi voi aduce spre învățatură exemplul feciorilor lui Noe, ca să vedeți fraților, ce influință are purtarea cea scandalosă a părinților asupra fiilor.

Noe îmbătându-se de vin zăcă desgolit în casa sa; cu adevărat, așa de batjocoritoare fu această stare alui, la care în stare trează, fără îndoială, nici când n'ar fi devenit; însă așa lucrăză beutura cea bețivă, îl jefuesce pre om de darul cel mai scump, adevă de minte. Tocmai așa se poate socoti beția, ca și nebunia care durăză puțin timp. — Beția îi face pre unii oameni, cei mai cumpliți nebuni, de care fiesce cine, iară mai vârtos casnicii lor, așa trebuie să se păzescă, ca și de o fiară sălbatică; unii iarăși săvârșesc în beție fapte vrednice de ris, și de batjocură; alții fantaseză, vorbind într-o latură ca cei turburați la minte; alții zac în chipul celor amețiți, fără de nici o simțire; însă lucrarea cea mai de frunte, și comună a beției este: că îl despoe, îl golesce pre om de și nu atâta trupește, dar mai mult sufletesce.

Precum vesmintele ne acoper trupul de sfilala rușinării; așa mintea și înțelepciunea ne acoper simțirile acelea, cari stăpănesc în noi, făcând ca să nu-să vadă în forma lor cea adevărată. — Mintea adevă, une-ori acoperă, adevă ascunde patima aceea, de care suntem stăpâniți; une ori ne sfătuesce, ca așa felu de patimă să producem, și să-ne arătăm înaintea lumii, cu carea într'alt-mod nu ne putem lauda: cu un cuvânt, mintea pe calea fațarniciei, cu așa felu de vesminte acoperă goliciunea patimilor noastre, care i-să par ei a fi mai plăcute. Mai pe urmă înțelepciunea cea adevărată prin mijlocirea religiunei, pune în lucrare îmbunătățirea firii noastre, patimile cele ne-silnice înfrânându-le, și deprindându-le într'u simțirile cele cuviose; însă zădarnică e totă silința înțelepciunei spre ascunderea patimilor noastre, căci îndată ce se asupresce mintea de beutura bețivă, goliciunea patimilor se arată în public. — Deci de voesci a cunoșce patimile ăre-cuiva, examinăzăl pre acela atunci, când e în stare bețivă, căci atuncea spiritul îi ia înțelepciunea, și atunci pré ușor vei vedea, ce zace într'insul. — Astfel marele pedagog Pythagora, punând mare pond pe moralitate, pe elevii săi îi examina astfel, că îi aduce în stare bețivă, apoi punându-le întrebări prea bucurosi și descopereră patimile.

Prin mijlocirea beăturii de multe ori vine la arătare, cumcă aplicările firești nu sunt așa de rele în unii oameni, precum se vedă acele a fi în purtările lor; ci prin ajutorul personalității, prea bine știind domni peste sine, cu deadinsul se fac răi; căci voiesc a se arăta înaintea lumii mai mult, decât ce sunt într'adevăr, pentru aceea: trufia, tirănia și nedreptatea e caracterul vieții lor față de alții; iară după ce îi învinge pre unii ca aceștia beutura, cu totul se schimbă: din trufași se fac pretenoși; din tirani, blândi; din nedrepti, buni și îndurați; se despoe

adevă adevărata lor însușire, care în stare de trezie stă întrênșii nădușită.

Însă mai cu putere lucră beutura într'u descoperirea răutăților ascunse; sunt unii, cari în trezie așa își știu întocmi purtarea sa, încâtă ni-se par a fi cei mai buni, și mai cuvioși; iară după ce trage beția de pe fața lor larfa, adevă acoperișul fațarniei, vine într'u arătare totă goliciunea patimilor, care domnesc în trênșii. — Beția îl face pre acela carele altmintrenea se vede a fi iubitor de contenire, și de viață curată, că după ce s'a inferbentat de beutura, să-se slobodă la vorbe, și fapte necurate; căci unde e beția, acolo e și diavolul; beția face că acela carele în trezie prea bine știe ascunde patima sa cea pismuitoare sub fața pretiniei, îmbătându-se fără de nici o contenire să-și verse veninul pismeii sale asupra altora; beția face, că acela ce în trezie se vede a fi cinșitor de religie, și temător de Ddeu, fiindu cu capul plin, luminat se arată, cum calcă sub picioare toate cele sfinte batjocorindu pre Ddeu, și alte datorințe, cari se țin de servișinlu ace-luia. —

Lucrarea acesta a beției ar putea fi exemplu și acelora, cari cu înțelepciunea sa numai într'u aceea se nevoesc, ca în toate lucrurile loră ajutorându-se prin fațarnie, să se potă face pre sine înaintea lumii plăcuți, și de odată fericiți; însă fraților! știți că promisa mântuire numai atunci o putem aștepta, când ne vom curăți de stricăciunile acele, cari prin desfrânarea patimilor trupești s'a aședat în noi; știți și aceea, că acesta înfrânare singură înțelepciunea o poate duce în sfârșit; însăși religia încă chiar înaintea înțelepciunei ne arată dreptul, și toate cărările acele, pe lângă care i-se cuvine ei a di-rege patimile.

Deci luați sama fraților, că de va goni beutura cea bețivă înțelepciunea, se vor stărni nesilnicile patimi, și de ce mai adese ori va fi asuprită înțelepciunea de beție, cu atâta mai greu se poate săvârși căința, și îndreptarea, și cu atâta e mai adevărat aceea, că: „Nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici ocărătorii nu vor moșteni împărăția lui Ddeu” — ăce apostolul Pavel. — Păziți dară fraților, păziți măsura într'u toate, iar mai vârtos în beutura; apoi când vedeți pre unii cuprinsi de bôla beției, aduceți aminte de uriciunea goliciunei lor, și ve îngreșoși de densusul, precum s'a îngreșosat și Noe de răutatea oamenilor celor mai înainte de potop.

Acăsta cu atâta mai vârtos vi-se cade a face, cu câtă ne încetată caută spre voi mai mulți ochi și încă așa felu de ochii, cari, — după ce vă despoe beția, — vedă spurcăciunile vóstre, vedă și foarte tare se smintesc.

Feciorii cei trei a lui Noe înțelegându în ce stare necuviinciosă se află părintele lor, de și nu toți trei cu asemenea purtare s'au arătată cătră densusul, totuși într'unu chipu judecară despre necuviința lucrului celui împlinit de Noe bătrânul. — Părinților! luați bine aminte la aceea, că fiii voștri, de odată sunt și judecătorii voștri cei mai aspri, cari pre bine cunoscu necuviința purtării vóstre cei scandalose, și batjocura lor; deci se socotiți, cât de gróznică privire poate fi în ochii pruncului aceea, când e silitu elu a vedea: cum părinții lui se tăvălesc în spurcăciune tocmai că dobitoacul, și cu deadinsul se aruncă în starea cea grozavă a nebuliei.

— Învățătorilor! credeți-mi, că învățaceii voștri, cu mult mai bine ved smintelele voștre, decât voi ale lor. Aduceți-vă aminte, că poporul nostru în totu pasul îl urmărește pre luminătorul său.

Vai vouă părinților! Vai vouă luminătorilor poporului! dacă prin exemplul vostru cel rău faceți, ca fiii, învățaceii și supușii voștri, să urmeze exemple rele dela voi. — Educatorul se premergă totdeauna cu exemplu bun, demn de imitat; căci: vorbele numai mișcă, iar exemplele atrag; căci: ceta cu faptele strică, ce ăice cu gura, acela cu adevărat nu luminează, ba mai tare întuneacă. — Ne spune istoria testamentului vechiu că Ham, cu batjocură vorbește despre goliciunea tatălui său, fraților săi. — Și ore pentru ce dintre toți feciorii lui Noe, numai singur Ham a arătat necinstire cătră tatăl său? Istoria nu ne spune această; însă putem judeca, — din viața practică — că el a trebuit să fie mai plăcut, înaintea părinților săi; căci nenumerate întâmplări se arată că pruncul cel mai iubit, ajungând în vrastă năcăjește mai tare pre părinți. Grigiți deci părinților și educatorilor! să nu vi-se întempe asemenea; târziu va fi al blăstama pre densusul atunci, de cumva creșterea voastră e pricina răutăților, tot blăstamul se va întorce asupra capului vostru.

Fii cei buni alui Noe Sim și Iafet, foarte tare au simțit batjocura părintelui lor; din carea cauză nici nu voese a privi la goliciunea aceluia, ci întorcânduși fețele îndărăpt, îl acoperiră cu o manteuă. — Vrednicii fii de totă iubirea și lauda! cu câtă sirguintă acopere bunătatea voastră cea fiască goliciunea părintelui vostru. — Deci nu ar fi drept a ăice, că în ăilele de astăzi numai fiii necinstitori de părinți, rămășițe de a lui Ham se află între omeni. — Sunt și așa fel de fii și fice, cari tremură de frică, când i-si aduc aminte, cum părinții nu se sfiese a-si vătăma onorea prin fapte batjocoritoare; — sunt așa fel de fii, a căroră față arde ca focul de rușinea, carea îi cuprinde, vedând necuviințele părinților, cari cu totă voia ar închide gura acelora, când aud sudălmile, jurămintele, și vorbele cele spurcate eșind din trînsa. Aceste sunt esemplele de tôte ăilele, cari le-au de model fiii poporului nostru.

Educătorilor! fie-ve nainte ca un tablou, ăisa marelui pedagog Platone, care sună așa: „Nimic mai divin decât educațiunea, căci fiind tinerimea educată bine, și eum se cuvine, calea prin viață este fericită.“ — Cu adevărat, numai așa putem așcepta, să vedem poporul la o stare mai fericită, dacă tinerilor, adeca factorilor lumei nouă le-vom premerge cu exemple demne de imitat; căci cum ăisei mai sus: exemplele atrag. — O nenorocoșiloru părinți, dară eu ce ochi puteți căuta în fața fiiloru voștri; după ce ați venit în ori din nebunia aceea, care v'au făcutu de ris altora? fără îndoială cu ochii plini de rușine. Feriți-vă deci de răutatea beției, carea de multe ori v'îndemă spre realisarea celoru mai însemnate fărădelegi; căci din beție se nasce îndresnirea cea necuviasă, care duce pre omi la fapte de rușine; din beție se nasce necurățenia, vătămarea sănătăți, căci: nesățulă aduce mörte; se mai nasce apoi lenevirea de a împlini datorințele creștinesci, prin urmare perderea mântuirii; — din beție urmează negrijirea de familie, și așa sărăcia cea mai amară; — din beție se mai nascu și furtușagurile, aprinderea, uciderea ș. a. Din beție se mai nasce necinstirea sərbătoriloru; căci bețivii în ăilele de Dumineci și sərbători petrecu prin birtari, la urita beție și jocu de cărți, și în alte lucruri ne-

cuviničiose întru atăta: cât Dăeu, în ăia cea de sərbătoare, care este alasă, și sfințită spre slujba sfințeniei sale, mai mult se ocărește, și se vatămă de densus, decât în celelalte ăile ale sėptămănei. — Din beție răsar sfeđile, vrăjmășile, clevetile, hulile și sudălmile; cu un cuvânt totfelul de răutăți.

Unde o parte din popor s'ar păre că în Dumineci și sərbători se înclină spre birt, spre urita beție, și condamnatul joc de cărți: sfățuțil se parăsescă aceste patimi rele și păcătöse, spunend urmările cele rele și triste, și mai ales că chiar aceste patimi rele sunt, care mai curând despoe pre omu de moșia părintescă, iar pe membrii familiei de pâne și îmbrăcăminte, apoi de onore, de pace și bunăînțelegere casnică.

Dar întru tôte noi ca luminătorii lor, să le premergem cu exemple și fapte bune, și să-le revocăm în memorie ăisa Mântuitorului Christos: „Băgați de sēmă, să nu se îngreueze inimile voștre, cu mâncare, cu bețură și cu grigile lumesci și să vină preste voi ăia cea fără de veste.“

Gavrilă Pală.

D i v e r s e.

* Preasănția Sa D. Episcopu dieccsan Ioan Meșian a plecat Mercuri cu trenulu de međeđi la comuna Mecherechiu, în protopopiatulu Orađii-mari, unde, în ăia următoare a sevărșit sântirea bisericei de a colo, cu care ocaziune a hirotonit întru preotă pe diaconulu Cimponeriu, alesu ca preotă în parochia din Miniș, comitatulu Aradı. Dela Mecherechiu Preasănția Sa a continuat drumulu spre părțile Crișului repede, pentru a face visitațiune canonică în protopopiatele Peștesului și alu Lancei.

* Denumire. În locul părintelui protopopu Constantin Gurban, directoru substitulu la institutul pedagogic, Preasănția Sa D. Episcopu dieccsanu a denumit ca administratoru în protopopiatulu Buteniloru pe părintele parochu și ases. cons. Mihaiu Starza, din Sepreuş.

* Colectă pentru seminariu. Pre lângă cele publicate în Nr. 36 alu foiei noastre au mai întrată următoarele oferte pentru seminariu, și anume: comuna Lipova din cauza unei reparaturi costişitoare la biserică numai 200 fl. comuna Păncota 200 fl. comuna Uşuseu 50 fl. Cianadulu-magiaru 600 fl. solvind în doi ani, comuna Secusigiu 150 fl. În comuna Jaca, în protopopiatulu Orađii-mari prin stăruințele preotulu Toma Pacala s'a colectat ca ofertă benevole 300 fl. v. a. numai dela poporu. Onore la asemenea poporu iubitoru de progresu și cultură națională. Asemenea și comuna bisericescă S. Săldăbaju, tot în protopopiatulu Orađii-mari, la stăruințele preotulu localu Mihaiu Maugra, a votat pentru fondulu seminariulu 100 fl. ceea ce, luând în considerare sėrăcia comunei, este o sumă preste totă aşteptarea.

* Învitare de prenumerațiune la „Miculu Abecedariu“ de Ioan Tuđucescu, învățatoriu în Lipova. Aducemă la cunoștința On. Publicu, că amă pusă sub tipariu această carte fundamentală, lucrată după metodulu intuitiv — cu icone — și în formă duplă, adecă: tabele de părete pentru școlă, și carte sau manualu pentru școlari. Materialulu e înteu scrisu, apoi tipăritu și e de ajuasă pentru primulă anu de școlă. Tabelele suntă copie fidelă a manualulu. Împărțirea și tehnica „Miculu Abecedariu“ diferese

de toate Abecedarile noastre întru aceea, că elu cuprinde numai mecanismul scrierii și citirei cu litere mici — și cu atâta e mai ușor și practic. Iar mecanismul scrierii și citirei cu litere mari și bisericesci pentru alii II-lea anu școlasticu va aparé la timpul seú. *Prețulu de prenumerațiune*: 1. exemplariu „Miculu Abecedariu” [18 tabele de pãrete] constã 3 fl. 60 cr. 10. exemplare „Miculu Abecedariu,” manualu pentru școlari, constã 2 fl. (Mai puține de 10 exempl. din manualu nu se potú prenumera.) La aceste se dá „Metodulu de procedere” gratis. Stimati colegi, cari doresc a le avé — suntú rugati a le prenumera pâna la 30 Septemvre s. v. a. c. la adresa autorulu, — și celorú ce vorú trimite înainte prețulu abonamentulu, li se va expeda franco, iar celorlalti cu recepere postalã (Post-Nachnahme, posta-utãnvétel.) Abecedariulu se tipãresce cu „ortografia academicã.” Apelãmú încã odatã la cãldura și sprijinulu On. Publicu și alú colegilor. Lipova (Banat-Lippa) la 1. Septemvre 1883 st. v. Ioanú Tuducescu, m. p. învãtãtoriu în Lipova, ca autorú-editorú. *Demetriú Românú*, învãtãtoriu în Radna, ca editorú.

* **Necrolog.** Cu adevãrata pãrere de rãu înregistrãm tãnguirea nãstrã pentru cã neindurata mórte ni-a rãpitu unú bravú membru alú națiunei nãstre și distins conlocuitoriú de frunte alú orașulu Lugosú, carele pentru curãtenia și firmitatea caracterulu seú, pentru onestitatea și onorabilitatea sa, se bucura de o stimã, iubire și de unú renume generalú nu numai în locul nașcerii sale, ci în comitatulu întregú, ba chiar în toate pãrțile locuite de romãni. Dr. *Iosifú Miescu* medicú diplomatú, fisiculú orașulu Lugosú, deputatú sinodalú, reprezentante municipalú, unulú dintre cei mai erudiți medici, o adevãratã mãndriã a romãnilorú din acele pãrți și a tuturorú cunoscutilorú seú, unú sufletú bunú și nobilú carele în cerculu seú de activitate alerga fãrã amãnare la patulú de doreri alú șeracilorú și la miú de ómení li-a redatú sănãtatea și li-a scosú viéta din mâna morții; acest bravú, distins și folositoriú membru alú societãtii omenesci și alú familiei de ginta romãnã a încetatú din viéta în joia trecutã, în órele de nópte, lovitú fiind de o dorere mare în inimã, carea momentan ia adusú și mórtea, iarã publiculu întristarea si jelea. Multú regretatulu defunctú trãise numai 49 de ani, n'avutu norocirea d'a avé descendenți, dar avea o sociã cu nobile însușiri, o adevãrata matrónã romãnã, pe Dna Maria Miescu n. Șerbanú, cu carea timpú de 17 ani a portatú o esemplarã viéta conjugalã și ambiú împreunã servéu societãtii cu frumoșe exemple pentru viéta casnicã, pentru fidelitatea și alipirea conjugalã, și erau adevãrați pãrinți pentru sãrãcime. În timp de mai multí ani Dr. Iosif Miescu și eserciã praesa medicinalã în bãile herculane de la Mehadia unde asemenea era un rarú vindecãtoriu și se bucura de bunú renume, stimã și recunosciéta chiar și din partea stiãinilorú ce-și cãutañ sănãtatea la numitele bãi. Pe terenu lu aciúnei publico-politice Drul. Iosif Miescu, era unú bãrbatú foarte activ; cu toate cã era espusú influinței stãpãnirii ba chiar, prin acéta, fu și escãmotatú din postulú seú cei procura pânea de toate dílele și la carele poporulú îl dorea ferbinte, — elú totuși și a pas-tratú caracterulu seú politicú, ținandulú pe acesta totdeuna *pur național* și era și la bine și la rãu totdeuna cu partidulu naționalú romanú, pentru adevãratele înterele ale poporulú romanú. Iatã o virtute ce o testézá reposatulú urmașilorú seú, care este dẽmnã de rãspectatú și de imitatú. În viéta socialã

Dr. Iosif Miescu, prin însușirile și talentulu seú în-nãscutú era unú adevãratú jvelú cãci, escelentulu seú umor, o raritate în felulu seú, totdeuna și în toate împrejurãrile procura ilaritate, desfãtare și distragere și astfelú vindeca ranele întristãrii, inveselea inimile cãtrãnite și prin asta le reda potere vitalã. Remãșițele pãmântesci ale defunctulu s'a înmormentatú în sãmbãta trecutã, fãcãndulise onórea ultimã în mod meritatú, deei rogãmu pre toți cunoscutii ca sã se asocieze cu noi intru jalnica oftare: Fiei țãrina ușorã, memoria eternã! (Luminãtorul.)

† **Necrologú.** *Constantinú Minția* unulú dintre cei mai bravi economi a comunei Șustra dupã unú morbu foarte îndelungatú și-a datú nobilulu seú suflet în 31 Aug. în mãnile creatorulu, lãsãndú în doliu soția sa Ana pe ginerile seú Pompeiú Dorca pe ficia sa Maria și alte rudeni. Osamintele lui s'a aședatú spre eternã odihnã în 1 Sept. cu pompã cuvenitã; înmormentatú fiindú de 3 preoți la care preotulu Nicolau Martinovicu a ținutu o cuvãntare pãtrundãtoare. Un amicú.

* **Rectificare.** La colecta fãcutã de clericulu Georgiú Pap în pãrțile Beișulu pentru seminarulu aradanú ni se trimite rectificãre în acelu înțelesú cã alãtura cu dẽnsulu a colectatú și clericulu Vasiliú Popovicu.

Concurs.

Pentru vacanta parochie din comuna *Burzucú*, protopresviteratulú Luncei comitat. Bihorú se publicã concursú cu terminú de alegere *18. Septemvre* a. c. v.

Emolumintele: cortelú cu douã încheperi, celelalte venituri compute în bani facú laolaltã 401 fl. 60 cr. pe unú anú.

Doritori de a ocupa acéta parochie sunt avisați, ca recursele lorú se fie instruate conform statutulu org. adresate comitetulu parochialú asternute Rssimulu Dnú protopopú concerninte în Oradea-mare.

Datú în *Burzucú*, la 25. August 1883.

Comitetulu parochialú.

Cu învoirea mea: **Gavriliú Neteș**, m. p. protopopú.

Pentru deplinirea stațiunei învãtãtoresci din comuna *Valeadeni*, inspectoratulú școlar alú Caransebeșulu se escrie prin acéta concurs, cu terminú pâna în *18 Septemvrie* a. c. st. v. când se va ținea și alegerea.

Emolumintele încopciate cu acest post sunt: a) salariú în bani gata 300 fl. b) pausalú pentru scrip-turiscã 5 fl. c) 32 metrii de lemne în naturã din cari are a se încãlđi și școla. d) doue jugere livadã, grãdinã de legumi, și cuartir liberú.

Doritori de a ocupa stațiunea acéta sunt avisați recursele sale instruate conform dispușețiunilorú statutulu organic și adresate sinodulu parochialú din *Valeadeni* ale adresa subscrisulu comisarú consistorialú în *Ezerișú*, posta ultimã. *Ezeres*.

Valađenii în 1 Septemvrie 1883.

Pentru comitetul parochial :

Ioan Meda m. p.
președinte

În conțelegere cu comisariulu consistorialú **Ioanú Oprea** m. p.

Pentru vacanta stațiune învãtãtorescã din comuna bisericescã *Pojoga*, protopresviteratulú Lipovei conform mai înaltei ordinacinni consistoriale a senatulu de școle din *Aradú* dto 16. Septemvre 1881 Nr. 2522, prin acéta se escrie concursú cu termin de alegere pe ziua de 18 Septemvre a. c. st. v.

Emolumintele sunt: 320 fl. v. a. în bani gata; diurne pentru conferințe 15 fl. v. a. 10 orgii de lemne din care are ase încălzi și școlă, cortelul liberu cu drădină întravilană pentru legumi de 1200 □, dela gecare înmormântare câte 20 cr. v. a. unde va fi fiatori a merge învățătorului.

Doritorii cari voiesc a ocupa stațiunea acésta sunt avisați recursele lor ale instrua conform dispuseșunilor stat. organică ale adresa inspectorului de școle Demetriu Marcu în Bircșișu p. u. Kápolnás presentându-se în vre o duminică séu serbătore la sânta biserică, spre ași arăta desteritatea în cântare și tipicū.

Dela recurinți se poftesce cunoscerea limbei magiare încâtū se pótă propune în școlă, să cere ca să se pricépă bine la pomăritū și horticultură în fine se aduce la cunoscință și aceia împrejurare că alesulū învățătorii va fi deobligatū la tóte serviciile bisericesci, a funcționa ca cantore.

Pojoga, la 14. August 1883.

Comitetulū parochialū.

In contielegiere cu: **Demetriu Marcu** m. p. inspectorū de școle

Pentru deplinirea postului de învățătorii la clasa I. dela școlă gr. or. confesiunală din *Belințu*, tractulū Hasiășului, — se deschide concursulū cu termin de alegere pre đina de **25. Septemvre st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. ca salariū anualū; 1½ jugerū de pământū arătorii; jumătate din venitele dela înmormântări; locuință liberă cu ½ jugerū grădină; și 32 metri de lemne din cari să încăldece și școlă.

Recurenții sunt avisați, recursele lorū ajustate conform prescrișelorū statutului organicū, și §-lui 6. alū art. de lege XVIII. 1879, și adresate Comitetulū parochialū, a-le trāmite pārintelūi protopopū Georgiū Creciunescu, ca inspectorulū tractualū de școle, în Belincz, p. u. Kiszetó, și a-se presenta în vre-o Duminică ori serbătore în biserica din locū, spre ași areta desteritatea în cântările și tipiculū bisericescū.

Comitetulū parochialū.

In conțelegere cu mine: **G. Creciunescu**, m. p. protop. și inspect. școl.

Pentru deplinirea postului de capelanū clasa I. lângă veteranul paroch Nicolaū Grozescu din *Belințu*, *) tractulū Hasiășului să deschide concursulū, cu terminū de alegere pe đina de **2/14. Octumvre 1883.**

Emolumintele sunt: 10 jugere de pământū arătorii în valóre de 200 fl. v. a. și a treia parte din accidentele ștolari dela 230 nrī de case.

Recurenții sunt poftiți, recursele lorū ajustate conform prescrișelorū statutului organicū, și adresate comitetului parochialū, — a-le trāmite pārintelūi protopopū tractualū Georgiū Creciunescu în Belincz, p. u. Kiszetó, și a-se presenta în vre-o Duminică ori serbătore în biserica din locū, spre a-și areta desteritatea lorū în tipiculū și cântările bisericesci.

Comitetulū parochialū.

In conțelegere cu mine: **G. Creciunescu**, m. p. protop. și inspect. școl.

*) Din partea Prea Sāntitului Domnū Episcopū diecesanū suntem provocāți a adauge pentru orientarea recurenților, la concursulū din Belințu, — că capelanulū alegēnd pre lângă veteranulū preotū Nicolaū Grozescu va deveni parochū după mórtea acestuia, și ca atare va avē venitulū sesiunei întregi în sumă cam de 700 fl. la anū, și stola dela 230 numere de case, prin ce se completēzā dotațiunea unei parochii de frunte. Red.

În urma ordinațiunei Vener. Consist. Oradanū dto 31. Maiū 1882. Nr. 435. B. se escrie concursū pentru afiliatele comune *Șușturogi* și *Almașū*, cu termin de alegere **19. Septemvre a. c. v.**

Emolumintele sunt: cortelū liberū, grădină în *Șușturogi*, — dela ambele comune veniturile computate tóte în bani anualminte 426 fl. 50 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa aceste comune vacante sunt avisați, ca recursele sale se fie instruate conform statutului org. adresate comitetului parochialū asternute Resimului Domnū protopopū concerninte în Oradea-mare.

Datū în *Șușturogi*, la 26. August 1883.

Comitetulū parochialū.

Cu învoirea mea: **Cavriilū Neteșu**, m. p. protopopū.

Se escrie concuosū, pentru deplinirea posturilorū învățatoresci, în următoarele comuni, din Comitatulū Bihorū, cerculū inspectoralū alū Ceffei.

I. *Sān-Nicolaulū rom.* cu terminū de alegere pe **11. Sept. v. a. c.** salariulū învățătorii e, 300 fl. v. a. și cuartirū liberū.

II. *Gepiū*, cu terminū de alegere pe **14. Sept. v. a. c.** Salariulū învățatorescū e, 100 fl. v. a. 6 șinice de grāu, 6 șinice de cucuruđū, 3 jugere 856 □ pământū arătorii, — cuartirū liberū, cu dōne chiliī, cămarā și grāșū pentru vite.

Dela diligența învățătorii va depinde ca salariulū învățatorescū, să se rădice pe viitorii la 300 fl. v. a.

Doritorii de a competi la aceste posturi sunt poftiți, recursele sale instruate conform stat. org. pe lângă alăturarea testimoniilor preparandiale și de calificatiune — ale adresa subșcrișului inspectorū cercualū de școle în Berechiū (*Barakony*) com. Bihor. p. u. Cseffa.

Berechiū, 18/30. Aug. 1883.

Comitetulū parochialū.

In conțelegere cu: **Teodorū Papū**, m. p. inspectorū cere. de școle.

Pentru deplinirea definitivă a stațiunei învățatoresci dela clasa a II. din comuna bisericēscă gr. or. *Șoimoșū*, com. Aradului se deschide concursū.

Emolumintele sunt: 1) În bani gata 80 fl. v. a. 2) ¼ sesiune de pământū. 3) 8 orgii de lemne din care este a-se încălzi și școlă. 4) Cuartirū închiriatū, ori 40 fl. v. a. banii. 5) Grădină de legumi se va făia din competența pascumulū comunalū ½ jugerū lângă grădina de pomăritū. 6) Pentru conferințe învățatoresci 7 fl. 50 cr. 7) Dela înmormântări unde va fi poftitū, dela cei ce se îngropă cu ceremonii 1 fl. dela ceialalți 60 cr.

Comuna *Șoimoșū* după noua arondare s'a anesatū la protopresviteratulū *Totvaradieī*, — doritorii de a ocupa acésta stațiune, recursele lorū adresate comitetului parochialū, și instruate conform statutului organicū, aū a-le suscerne protopresviterulū *Totvaradieī* per *Soborsin*, până în **11. Septemvre 1883.**, în carea đi se va ține și alegerea, — recurenții vor avē a-se presenta în vre-o duminică ori serbătore în biserică spre ași areta desteritatea în cântări și tipicū.

Șoimoșū, 20. Iuliū 1883.

În numele comitetului parochialū:

Iosifū Vuculescu, m. p.
not. comit. parochialū.